

УДК 379.8.035.39(=161.2)

DOI <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264671>**ЛАРИСА ГРИЦЕНКО**ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0366-9386>*(Полтава)**Work place:* Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University*Country:* Ukraine*Email:* grycenko@gsuite.pnp.u.edu.ua**ТЕТЯНА САЄНКО**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2397-0902>*(Полтава)**Work place:* Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University*Country:* Ukraine*Email:* saenkotv@gsuite.pnp.u.edu.ua**ВИВЧЕННЯ ТРАДИЦІЙ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ
УКРАЇНИ
В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

В статті аналізується процес вивчення традицій народної творчості України в закладах позашкільної освіти. Відзначено, що формування національної ідентичності у підростаючого покоління має велике значення. Це можна зробити кількома способами, у тому числі шляхом залучення учнів до національної культури, галузями якої є народна творчість та її традиції. При цьому, автентична народна творчість є історичним явищем. В її основі – доісторичні часи, що відображають різноманітні потреби людей, поповнюють матеріальний і духовний скарб українського народу. Мабуть, найважливішою народною традицією є усна народна творчість, мова. Завдяки мові усна народна творчість передається з покоління в покоління і є основою національної свідомості та культури. Визначено, що найпоширенішими видами народної творчості в Україні, які доступні підліткам і не потребують надто складного обладнання, є вишивка, писанкарство, керамічні іграшки. Аналіз показав, що на гурткових заняттях із вивчення традицій народної творчості України, роботи з різноманітним матеріалом учні поступово дізнаються про здобутки минулого, набувають практичного досвіду, збагачуються позитивними емоціями. Творчі вироби, створені гуртківцями, – це стилізовані, сучасні копії, імітації старовинних предметів побуту, речей, які нас оточують інтер'єрного призначення тощо. Вони ніби об'єднують автентичні символи нашого народу, національні та родинні святині. Визначено, що метою програм гуртків з вивчення традицій народної творчості є розвиток особистих здібностей учнівської молоді, *при цьому, основними завданнями є формування таких компетенцій: пізнавальної, яка знайомить з поняттями та знаннями про народну творчість; практичної, що допомагає оволодіти навичками створення різноманітних виробів; творчої, що забезпечує виховання творчих здібностей; соціальної, що сприяє формуванню дбайливого та шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, естетичного смаку, популяризація народних промислів.* Також, відзначено, що позакласна та позашкільна робота формує унікальне творче освітнє середовище, відкрите для кожної дитини, яке не може створити жоден заклад загальної середньої освіти, оскільки немає відповідної спеціалізації та спеціалістів для розвитку креативних умінь і талантів учня.

Ключові слова: народна творчість; традиції; позашкільна освіта; гурток народної творчості; Україна.

Постановка проблеми. У наш час формування національної ідентичності у підростаючого покоління має велике значення. Це можна зробити кількома способами, у тому числі шляхом приєднання учнів до національної культури, галузями якої є автентична народна творчість та її традиції.

Традиції створюються століттями і передаються від старших до молодших поколінь, які доповнюють і покращують їх. Це забезпечує збереження генетичного коду нації. Тому завданням для сучасного вчителя є поступове відродження самобутньої народної педагогіки.

У системі національної освіти регіональний аспект є обов'язковим. Його особливості та характеристики ґрунтуються на засвоєнні історичних, соціально-економічних, духовних, культурних та сімейних традицій.

Учні повинні знати традиції, звичаї, обряди та фольклор, які прославляють наш край. Важливою складовою національного виховного процесу є участь молоді у відродженні народної творчості України:

лозоплетіння, гончарства, ковальства, вишивки, ткацтва, писанкарства, виготовлення творчих виробів з природних матеріалів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових і методичних джерел з питань навчально-виховної діяльності закладів позашкільної освіти засвідчує наявність широкого спектра досліджень різних її аспектів. Так, питання педагогічного процесу в позашкільних навчальних закладах висвітлені в роботах Т. Сущенко, організації і проведення занять предметно-технічних гуртків (С. Мегема), формування освітнього середовища клубу, як закладу додаткової освіти (М. Катуніної), становлення національної самосвідомості учнів (А. Ращенко), розвитку технічних здібностей учнів (Г. Левченка, І. Волощука, О. Білошинського), педагогічних умов технічної творчості учнів (Ю. Бельмача), розвитку творчої активності молодших школярів у гуртковій роботі (Н. Тверезовської), професійного самовизначення учнів (Н. Жемери).

Також, теоретичні основи позашкільної освіти розкривають праці відомих педагогів Г. Ващенко, Є. Мединського, І. Огієнка, М. Пирогова, С. Русової, С. Сірополка, В. Сухомлинського й інших. Питання методологічних засад позашкільної освіти та виховання, позашкільної роботи висвітлені у працях українських учених І. Беха, О. Биковської, В. Борисова, В. Вербицького, А. Капської, Б. Кобзаря, В. Мадзігона, Г. Пустовіта, Ю. Руденка, А. Сиротенка, О. Сухомлинської, Т. Сущенко.

Мета статті – проаналізувати процес вивчення автентичних традицій народної творчості України в закладах позашкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Народна творчість є історичним явищем. В її основі – доісторичні часи, що відображають різноманітні потреби людей, поповнюють матеріальний і духовний скарб українського народу. Мабуть, найважливішою народною традицією є усна народна творчість, мова. Завдяки мові усна народна творчість передається з покоління в покоління і є основою національної свідомості та культури. Одним словом, рідна мова була і залишається найважливішим чинником спілкування та взаєморозуміння людей та етнічних груп. У мові великий творчий заряд, посилення. Усна народна творчість, що передається від покоління до покоління через мову, є непохитною основою національної свідомості, пам'яті та патріотизму народу. Знаковими в цьому сенсі є численні казки, легенди, пісні, прислів'я, звичаї, народні гуляння, які позитивно впливають на формування творчого світогляду народних майстрів (Биковська, 2006).

Насамперед, автентичні традиції народної творчості в Україні сприяють формуванню життя, господарського досвіду, звичаїв, ремесел, культури, творчості та мистецтва.

Як зазначив відомий знавець, колекціонер і дослідник української духовності Іван Гончар: «Колись Україна давала тон Європі – її духовна культура була на високому рівні, а наше образотворче мистецтво було найвпливовішим». Наша народна творчість і традиції пов'язані переважно з релігійним християнським світоглядом, який виховав і сформував морально-етичний та соціально-патріотичний світогляд. Релігія в основному сприяла розвитку писемності, літератури й творчості, які загалом сприяли, підносили і формували як релігійно-патріотичний, так і водночас морально-етичний соціальний світогляд народу (Марчун, 2010).

Так з покоління в покоління, з віку в вік, від бабусь і дідусів до онуків, від матері і батька дітям передавали честь і любов до рідного краю, повагу до праці і збереження традицій, життєвий досвід, знання таємниць і розуміння краси.

З життєлюбства та потреби самовираження через працю виникли різні види народної творчості, спочатку виготовлення різноманітних побутових виробів вручну та за допомогою простих знарядь праці. Споконвіку за допомогою сокири, молотка, ножа, шила й голки, примітивного гончарного круга та ткацького верстата наші предки будували будинки, виготовляли меблі, предмети побуту, виготовляли посуд з дерева та глини, обробляли шкіри тварин та валяли. вовна, ткані тканини та пошитий одяг та взуття. Кожен майстер, власноруч створюючи необхідні для побуту речі, хотів зробити їх не тільки корисними, але й зручними, різними за формою, розміром та обробкою. А щоб порадувати ці вироби, він прикрашав їх різьбленням, випалюванням, розписом та вишивкою.

Змалку діти спостерігали за роботою дорослих, вивчали прийоми та прийоми обробки різноманітних природних матеріалів, опановували секрети майстерності, виготовляли своїми руками прості предмети побуту, далі розвивали старовинні ремесла.

Таким чином, протягом століть руками і розумом багатьох поколінь майстрів створювалися традиції народної творчості, які тісно пов'язані з життям і художньою діяльністю людини. Це вся наша спадщина, яка дійшла до нас з минулих років через мову, легенди та казки, через пісні, обряди та звичаї, збережені людьми, через археологічні та історичні відомості, через дитячі іграшки та предмети побуту.

Сучасні педагоги позашкільної освіти вважають, що є потреба вивчати, зберігати та відроджувати традиції народної творчості для нинішнього та майбутніх поколінь. Адже вивчення творчої спадщини народу не лише розвиває трудові навички учнів, а й збагачує їхні знання, підвищує культурний рівень та допомагає підготуватися до життя в ринкових умовах (Скляренко, Шуклінова, & Сядро, 2006).

Слід зазначити, що протягом століть, широко використовуючи для своїх потреб природні матеріали, людина поступово вивчала їх різноманітні властивості, набувала практичних навичок, уточнювала навички.

Проте народна творчість давно стала галуззю національної культури, акумулюючи багатотисячолітні

традиції та досягнення майстрів, відображені в конкретних виробих історичних подій, що є гордістю нації.

Тому практичне знайомство з традиціями народної творчості дозволить більше дізнатися про історію свого народу. При цьому розвиваються вміння та навички, на основі яких, враховуючи наявний досвід та фантазію, можна виготовити конкретний виріб як повсякденну прикрасу, що радує око та сприяє духовному збагаченню.

Найпоширенішими видами народної творчості в Україні, які доступні підліткам і не потребують надто складного обладнання, є вишивка, розпис, писанкарство, керамічні іграшки.

Позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти, визначеної Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», і забезпечує розвиток здібностей і талантів школярів, що відповідають їх інтересам і відповідають духовні потреби та потреби у професійному самовизначенні. Сутність позашкільної освіти та виховання як частини освітньої системи України визначається специфічними умовами її функціонування, а саме: диференційованістю, динамічністю, гнучкістю, мобільністю, варіативністю, доступністю тощо (Цвірова, 2003, с. 20–23). Зміст позашкільної освіти та виховання ґрунтується на принципово інших принципах, ніж базова та професійна освіта, які є особистим замовленням дітей та їх батьків. Ці порядки постійно розвиваються, варіюються, що зумовлено безперервною динамікою цього рівня освіти, його нестандартністю та варіативністю.

Заклади позашкільної освіти сприяють соціальній адаптації особистості в реальному житті в умовах відкритої системи соціалізації і вважаються найбільш демократичним і гнучким засобом залучення сім'ї до участі у вихованні та розвитку дітей і молоді. Він передбачає самостійний відбір доступних для сприйняття різноманітних форм і методів навчального процесу: визначення навчально-виховних форм і методів, тем дослідження, навчальних курсів і спецкурсів та порядку їх засвоєння з урахуванням вікових особливостей, навичок та інтелектуальних здібностей особистості (Про затвердження переліку типових, 2001, с. 251–263).

Тому головною метою позашкільної освіти і виховання є створення умов для творчого, розумового, інтелектуального та фізичного розвитку дітей і школярів у вільний від навчання час, підготовка молоді до життя в умовах ринкової економіки, впровадження якісно нових форм та методів позакласної роботи. Задоволення їх освітніх потреб шляхом залучення їх до науково-експериментальної, дослідницької, техніко-конструкторської, художньої, декоративно-прикладної, еколого-природничої, туристично-краєзнавчої та інших видів творчості (Сущенко, 1986). Організація позакласної та позашкільної роботи учнівської молоді є одним із резервів підвищення якості та інтенсивності вирішення соціальних проблем у сфері загальної середньої освіти.

Навчально-виховний процес у позашкільному навчальному закладі здійснюється за типовими освітніми програмами або за авторськими освітніми програмами, розробленими на основі типових освітніх програм.

Останнім часом інтерес до традицій народної творчості досить високий. Діти вчать виготовляти сувеніри, вивчаючи культурну та духовну спадщину нашого народу; вміло пов'язувати минуле з сьогоденням; використовувати у своїй роботі традиційні та сучасні прийоми та технології.

З метою використання педагогічно-методичного забезпечення кабінетів закладів позашкільної освіти для створення атмосфери, що стимулює творчість, починається з оформлення предметного середовища. Завдяки спільній роботі дітей, батьків та керівників у кабінетах, де проводяться заняття, оформляються українські куточки. Це і старі рушники, і глиняний посуд, і писанки, і народні костюми, і віночки тощо. Таке середовище, неповторна атмосфера якого спонукає учнів до мислення, пробуджує в них пізнавальний інтерес, що визначає пошуковий, творчий характер їх діяльності. Вивчення традицій народної творчості сприяє естетичному, художньому та професійному вихованню підростаючого покоління (Дем'янюк, & Первушевська, 2000).

У школі так чи інакше вирішується проблема відродження культурної та духовної спадщини, пробудження національної свідомості. Під час уроків народознавства, трудового навчання та технологій, шкільних канікул учні знайомляться з народною творчістю, національною культурою. Але у позашкільних закладах більше можливостей для вирішення цієї проблеми, адже в гуртку дитина розкриває свій внутрішній світ.

Навчання в гуртках є добровільним. Ніхто не змушує вивчати теоретичний матеріал, ніхто не ставить бали за успіх. Важливим є бажання та інтерес дитини до того чи іншого виду творчої діяльності. Завдяки інтересу дитини можна відродити забуті традиції народної творчості. Вище зазначене є провідною ідеєю в системі виховної роботи закладів позашкільної освіти.

На уроках гуртків із вивчення традицій народної творчості України, роботи з різноманітним матеріалом учні поступово дізнаються про здобутки минулого, набувають практичного досвіду та позитивних емоцій. Сучасні вироби, створені самими учнями гуртків, – це стилізовані, новітні копії, імітації старовинних предметів побуту, речей інтер'єрного призначення. Вони об'єднують автентичні символи нашого народу, національні та родинні святині. Виготовляючи творчі вироби, діти окрім пізнання та засвоєння надбань нашого народу набувають трудових навичок та отримують моральне та естетичне задоволення. Без примусу чи штучного нав'язування учні залучаються до досвіду минулих поколінь, щоб передати його своїм нащадкам (Навчальні програми з позашкільної освіти, 2018).

Це означає, що національна система позашкільної освіти і навчання є надійною основою для

відродження культурної та інтелектуальної спадщини.

Слід також зазначити, що заклади позашкільної освіти відіграють важливу роль у системі додаткової освіти учнівської молоді та суттєво сприяють соціалізації особистості, формуванню її ціннісних та моральних орієнтацій.

Позакласна та позашкільна робота покликана стати місцем, де кожен учасник навчально-виховного процесу духовно та естетично збагачується.

Сьогодні існує багато різних видів народної творчості. Головне у навчально-виховній роботі закладів позашкільної освіти знайти раціональний підхід до їх використання. Він має бути не консервативно-традиційним, а традиційно новим. Тільки тоді навчання і виховання стануть близькими і, насамперед, непомітними. Якщо традиції народної творчості не живляться сучасним змістом і формою, то вони сприймаються молодим поколінням як архаїчне явище.

Тому відродження традицій народної творчості ґрунтується на формуванні національної свідомості молодого покоління, набутті підростаючим поколінням соціального досвіду та успадкування духовних надбань українського народу.

Сучасні цивілізаційні процеси, підкріплені викликами та вимірами глобалізації, поширенням нових технологій, постійною трансформацією знань, формують потребу керувати швидким потоком інформації. У таких умовах велике значення має вміння самостійно вивчати навколишню дійсність, отримувати обґрунтовані результати та втілювати їх у життя. Цьому сприяє переформатування вітчизняної освітньої парадигми в науково орієнтований напрям, мета якого – залучення учнів до науково-дослідницької діяльності.

Досягнення якісного результату у вигляді інтелектуально сформованої особистості в навчальній діяльності потребує системного педагогічного та науково-методичного забезпечення. Тому одним із пріоритетних напрямків роботи закладів позашкільної освіти є створення відповідного інформаційно-методичного забезпечення (Національно-патріотичне виховання, 2019). Таким чином, організація науково-дослідної роботи є особливою формою педагогічної діяльності, яка має деякі відмінності від традиційних методів навчання. Дослідження є потужним інструментом розвитку творчих здібностей, умінь і навичок, підвищення мотивації учнів до вивчення та оволодіння автентичними традиціями народної творчості.

Програма гуртка з вивчення традицій народної творчості передусім спрямована на формування в учнів вміння бачити зв'язок народознавчої творчості зі шкільними предметами, які тісно пов'язані з українським народним мистецтвом та відомими промислами – вишивкою, бісером, писанкарством, ліпленням тощо. Заняття в гуртку залучають дітей до творчості, розвивають їх інтереси, підвищують пізнавальну активність, розвивають допитливість та креативні здібності та вміння гуртківців.

Метою програми є розвиток особистих здібностей через народну творчість.

Основними завданнями є формування таких компетентностей:

- 1) пізнавальної, яка знайомить з поняттями та знаннями про народну творчість;
- 2) практичної, що допомагає оволодіти навичками створення різноманітних виробів;
- 3) творчої, що забезпечує виховання творчих здібностей;

4) соціальної, що сприяє формуванню дбайливого та шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, естетичного смаку, популяризації народних промислів.

Під час навчання учні поступово оволодівають різними прийомами виготовлення різноманітних творчих виробів; отримують вихідні дані про співвідношення матеріалу, форми та оздоблення виробів, їх залежність від призначення, поняття ритму, симетрії, асиметрії, колірної гармонії.

На початковому рівні учні вивчають культуру українського народу, історію автентичних видів народної творчості. Вони роблять перші кроки в вишивці, розписі, ліпленні, писанкарстві тощо. Програма знайомить учнів з особливостями закладу позашкільної освіти, правилами поведінки під час роботи, вимогами безпеки, організацією робочого місця, а також правилами збирання, сортування та зберігання різноманітних матеріалів для роботи в гуртку.

Програма інтегрує знання учнів з історії, етнографії, малювання, основ композиції та кольорознавства. Розвитку креативного потенціалу учнів сприяє створення власних творчих виробів інтер'єрного призначення. Дуже корисними для учнів є екскурсії до місцевих музеїв, зустрічі з народними майстрами, участь у майстер-класах.

Кожне заняття містить теоретичний матеріал та практичні роботи. Програма передбачає варіативність технологій, методів і форм навчання. При організації навчального циклу використовуються як традиційні навчально-виховні технології, так і елементи більш інноваційних (робота в малих групах, робота в парах, «мозковий штурм», вирішення проблем, стимулюючі ігри) та проектних технологій. Серед традиційних методів навчання виділяють пояснювальні (розповідь, пояснення, обговорення, демонстрація тощо), репродуктивні (запис і розшифровка матеріалу) та проблемно-пошукові (проблемне представлення, пошук, спостереження, дослідження, аналіз) тощо.

Крім того, групові форми роботи, такі як лекції, дискусії, стажування, презентації, виступи, робота в музеях, експедиції, індивідуальна робота зі студентами.

У процесі навчання використовуються різноманітні засоби навчання: слайд-презентації, дидактичний роздатковий матеріал, етнографічні карти, технічні засоби навчання приклади творчих робіт.

Перевірка та оцінювання знань і вмінь учнів здійснюється шляхом виконання творчих практичних робіт, а також у формі вікторин, тематичних конкурсів, свят, підсумкових виставок, тощо.

Слід зазначити, що бажання об'єднуватися в групи, бажання брати в них участь свідчить про потребу учнів у саморозвитку, яку загальноосвітня школа не завжди може задовольнити.

Тому позашкільна освіта є невід'ємною частиною освітньої системи України і відіграє значну роль у створенні умов для самореалізації особистості, розвитку та реалізації її талантів, що найповніше розкривається в гуртках з вивчення традицій народної творчості України. Велике значення має формування художнього та естетичного смаку дітей та молоді, розвиток їх креативних здібностей і навичок. Рівень художньо-естетичної культури визначається компонентами естетичної свідомості (почуттями, установками, переживаннями, оцінками, смаками, потребами та ідеалами), навичками та вміннями активної трансформаційної діяльності в мистецтві, роботі, побуті та міжособистісних стосунках.

Висновки. Сьогодні позашкільна освіта є одним із найефективніших засобів розвитку та виховання творчої особистості. Завданням державної політики у сфері позашкільної освіти є задоволення потреб, запитів та інтересів учнів у сферах самореалізації, соціалізації; залучення до роботи з громадськістю, професійного самовизначення; розвитку творчих здібностей у сфері культури, мистецтва, техніки, туризму та краєзнавства, екології, спорту, науки. Позашкільна робота формує унікальне творче освітнє середовище, відкрите для кожної дитини, яке не може створити жоден заклад загальної середньої освіти, оскільки немає відповідної спеціалізації та спеціалістів для розвитку особливих умінь і талантів учня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні. Київ : ІВЦ АЛКОН, 2006. 356 с.
 Дем'янюк Т. Д., Первушевська І. О. Нові технології позашкільного виховання. Київ, 2000. 352 с.
 Марчун О. В. Матеріали до вивчення дитячого фольклору. Київ, 2010. Ч. 1. 201 с.
 Навчальні програми з позашкільної освіти. Художньо-естетичний напрям / за ред.: Г. А. Шкури, Н. Ю. Ніколайко. Київ : УДЦПО, 2018. Вип. 3. 89 с.
 Національно-патріотичне виховання як пріоритетний напрямок виховного процесу в закладах позашкільної освіти : зб. «Грані науково-технічної творчості Запорізької області / ред. А. О. Лукашева. Запоріжжя, 2019. № 2. 72 с.
 Про затвердження переліку типових позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад : Постанова Кабінету Міністрів України № 433 від 6 травня 2001 р. **Освіта України**. Київ : Міленіум, 2001. С. 251–263.
 Суценко Т. І. Педагогічний процес у позашкільних закладах. Київ : Рад. школа, 1986. 118 с.
 Українські традиції і звичаї : українська етнографія, народні вірування, традиції, звичаї, обрядовий календар, свята, обереги / упоряд.: В. М. Скляренко, А. С. Шуклінова, В. В. Сядро. Харків : Фоліо, 2006. 318 с. (Серія «Дитяча енциклопедія»)
 Цвірова Т. Виховна робота в позашкільних закладах України: історія і сьогодення. Рідна школа. 2003. № 2. С. 20–22.

REFERENCES

- Bykovska, O. V. (2006). *Teoretyko-metodychni osnovy pozashkilnoi osvity v Ukraini [Theoretical and methodological foundations of extracurricular education in Ukraine]*. Kyiv: IVTs ALKON [in Ukrainian].
 Dem'ianiuk, T. D., & Pervushevska, I. O. (2000). *Novi tekhnolohii pozashkilnoho vykhovannia [New technologies of out-of-school education]*. Kyiv [in Ukrainian].
 Lukasheva, A. O. (Ed.). (2019). *Natsionalno-patriotychne vykhovannia yak priorytetnyi napriamok vykhovnoho protsesu v zakladakh pozashkilnoi osvity [National-patriotic education as a priority of the educational process in out-of-school education institutions]* (№ 2). Zaporizhzhia [in Ukrainian].
 Marchun, O. V. (2010). *Materialy do vyvchennia dytiachoho folkloru [Materials for the study of children's folklore]* (Pt. 1). Kyiv [in Ukrainian].
 Pro zatverdzhennia pereliku typovykh pozashkilnykh navchalnykh zakladiv i «Polozhennia pro pozashkilnyi navchalnyi zaklad» [On approval of the list of typical out-of-school educational institutions and Regulations on out-of-school educational institution]. № 433. (2001). In *Osvita Ukrainy* (pp. 251-263). Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
 Shkury, H. A. & Nikolaiko, N. Yu. (Ed.). (2018). *Navchalni prohramy z pozashkilnoi osvity. Khudozhno-estetychnyi napriam [Curricula for extracurricular education. Artistic and aesthetic direction]* (Pt. 3). Kyiv: UDTsPO [in Ukrainian].
 Skliarenko, V. M., Shuklinova, A. S., & Siadro V. V. (Comps.). (2006). *Ukrainski tradytsii i zvychai : ukrainska etnografija, narodni viruvannia, tradytsii, zvychai, obriadovi kalendar, sviata, oberehy [Ukrainian traditions and customs: Ukrainian ethnography, folk beliefs, traditions, customs, ritual calendar, holidays, charms]*. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
 Sushchenko, T. Y. (1986). *Pedahohichni protsesy u pozashkilnykh zakladakh [Pedagogical process in out-of-school institutions]*. Kyiv: Rad. shkola [in Ukrainian].
 Tsvirova, T. (2003). *Vykhovna robota v pozashkilnykh zakladakh Ukrainy: istoriia i sohodennia [Educational work in out-of-school institutions of Ukraine: history and present]*. *Ridna shkola [Native school]*, 2, 20-22 [in Ukrainian].

LARISA GRYTSENKO

SAIENKO TETIANA

STUDY OF TRADITIONS OF FOLK ART OF UKRAINE IN EXTRACURRICULAR EDUCATION INSTITUTIONS

The article analyzes the process of studying the traditions of folk art of Ukraine in out-of-school education institutions. It is noted that the formation of national identity in the younger generation is of great importance. This can be done in several ways, including by joining students to a national culture whose branches are folk art and its traditions. At the same time, folk art is a historical phenomenon. It is based on prehistoric times, which reflect the diverse needs of people, replenish the material and spiritual treasure of the Ukrainian people. Perhaps the most important folk tradition is oral folk art, language. Thanks to

language, oral folk art is passed down from generation to generation and is the basis of national consciousness and culture. It is determined that the most common types of folk art in Ukraine, which are available to teenagers and do not require too complex equipment, are embroidery, Easter painting, ceramic toys. The analysis showed that in the lessons of groups studying the traditions of folk art of Ukraine, working with a variety of material, students gradually learn about the achievements of the past, gain practical experience, enrich the soul and heart with positive emotions. Modern products created by the students of the clubs are stylized, latest copies, imitations of ancient household items, things around us, apartments and more. They seem to unite the native and eternal symbols of our people, national and family shrines. It is determined that the purpose of the program is the development of personal abilities through folk art, while the main tasks are the formation of the following competencies: cognitive, which introduces the concepts and knowledge of folk art; practical, which helps to master the skills of creating a variety of products; creative, providing education of creative abilities; social, contributing to the formation of a caring, respectful attitude to folk traditions, national consciousness and the formation of aesthetic taste, the promotion of folk crafts. It was also noted that extracurricular activities create a unique creative educational environment, open to every child, which can not create any institution of general secondary education, as there is no appropriate specialization and specialists to develop special skills and talents of students.

Key words: folk art; traditions; extracurricular education; folk art circle; Ukraine.